

Az ásatást átfogó légirégészeti, geofizikai adatgyűjtés és négyzethálós terepbejárás előzte meg, amelyek eredményeit felhasználva úgy jelöltük ki a feltárandó területet, hogy az három, a nem romboló módszerekkel is jól azonosítható, vaskoriként értelmezett földbe mélyített objektumot (épületet?) foglaljon magába. Az egykori település a Sió egyik, ma is lápos, vizenyős holtága melletti enyhe domboldalon terült el, ezért egy kutatóárokka a folyópart és az objektumok közötti terület rétegvizszojait vizsgáltuk. Az ásatás az ELTE BTK Régészettudományi Intézete és a Wosinsky Mór Megyei Múzeum együttműködésében valósult meg.

A szántott réteget gépi földmunkával távolítottuk el, amelynek során kiderült, hogy a humusz mindössze 30–35 cm vastagságú. A három nagyobb objektum mellett további hat kisebbet is feltártunk. A művelés által részben bolygatva két marhacsontváz került elő, amelyek feltehetőleg az újkori állattartáshoz kapcsolhatók, ezzel függhet össze a terület Gulya-járó elnevezése is. Ezek mellett szintén viszonylag sekélyen egy D-É-i tájolású csontvázas temetkezés jelentkezett, amelyet korhatározó melléklet hiányában egyértelműen nem lehetett keltezni, ugyanakkor mivel egy vaskori épületbe ásták bele, annál későbbiként kell meghatároznunk.

A fent említett három nagyobb, földbe mélyített épület közül kettő bizonyult vaskorinak, míg a harmadikat – noha a betöltés felső rétegeiből vaskori kerámia és egy kötött lábú bronzfibula is előkerült – az aljáról származó besimított kerámia alapján hun korinak kell tartanunk. A felszínen szabálytalan, nagyjából kerek, 380×430 cm méretű, sötétszürke feltban jelentkezett. Betöltésének felső, sötétszürke rétege sárga agyagrögökkel kevert volt, amely alatt a gödör fokozatos, természetes feltöltődésére utaló, beomlott és bemosódott, helyenként löszös és agyagos, a gödör közepe felé süllyedő bemosódási rétegeket lehetett megfigyelni. A kibontott objektum az óramutató járásával megegyező irányban mélyülő, lépcsős szerkezetet mutatott, amelyben négy eltérő szint jelentkezett. A bontási szinttől számított legnagyobb mélység 120 cm volt.

A két La Tène kori földbe mélyített épület lekerekített sarkú téglalap alakú volt, külső méretük 290×420 cm, ill. 370×470 cm, tájolásuk kb. ÉNy-DK-i volt, amellyel nagyjából a domboldal lejtéséhez igazodtak. A felszín nagymértékű eróziójának köszönhetően mindkettő igen sekélynek bizonyult, a legnagyobb mélység egyiknél sem haladta meg a 40 cm-t. Tüzelőberendezés egyik épületben sem volt, a felmenő szerkezetre csak az egyik esetben lehetett következtetni, ahol a hosszanti tengelyben három oszlophely jelentkezett. Ugyanitt a vékony betöltésben faszenes csíkot és égett patocsos réteget figyeltünk meg. Az épületek aljának – néhol feltokban – jelentkező igen kemény, agyagos szintje talán döngölt padlóra, de mindenképpen járósintre utalt. Betöltésükből kevés LT kerámia, állatcsont és néhány amorf vastárgy került elő. A leletek alapján a vaskorra kell kelteznünk két amorf, sekély gödröt is.

Munkatársak: Czövek Attila, Csippán Péter, Rupnik László és Szöllősi Szilvia régészek; Bilicz Enikő, Bognár Kata, Diriczi Zsombor, Groma Kata, Macher Dorisz és Mali Péter régészhallgatók (ELTE-BTK Régészettudományi Intézete); Magyar Enikő, a Magyar Természettudományi Múzeum munkatársa. A geofizikai felmérést Pusztai Sándor (Fractal Bt.) és Holl Balázs (Magyar Nemzeti Múzeum), a geodéziai felméréseket Bödőcs András és Tímár Lőrinc (ELTE-BTK Régészettudományi Intézete) készítették.

CZAJLIK ZOLTÁN – RUPNIK LÁSZLÓ

212. Harc határa (Tolna megye) B, Á

A Sió-Sárvíz-völgy régészeti topográfiájának munkálataihoz kapcsolódó terepbejárásunk során Harc községtől É-ra két lelőhelyet találtunk.

Első-rét (KÖH 74723): A Harci-hegy és a jelenlegi Sió-meder közötti valamikori ártéri terület D-i felén, egy hajdani ívelődő mederszakasz partján a 2006-ban készített úrfotón szürkesség látszott. Ennek ellenőrzését végezve a szántásban kb. 150×100 m-es területen közepes sűrűséggel jelentkező Árpád-kori leleteket (cserépbogrács-peremek, oldalak, fazekak töredékeit) gyűjtöttünk.

Lencse-föld (KÖH 74725): A Harci-hegytől K-re, egy valamikori mederrész Ny-i, magasabb partján, a dűlőt átszelő DNy-ÉK irányú földút É-i oldalán viszonylag friss szántásban kevés bronzkori kerámiát gyűjtöttünk egy kb. 200×100 m-es területről.

CZÖVEK ATTILA

213. Harka, Kereszt-földek (KÖH 66830)

Győr-Moson-Sopron megye) R, Á

2009 folyamán régészeti szakfelügyeletet láttam el a település Ny-i határában létesítendő Alpési Lakópark területén, az egyes lakóépületek földmunkáinál.

Szeptember 16-án a 804/17 hrsz. ingatlanon az alapárkok mélysége 0,9 m volt, amivel a D-i oldalon megközelítették, északabbra pedig valamivel túl is haladták a sóderes-agyagos altalaj szintjét. Az egyik DK-i alapárkokban azonosítottam egy bizonytalan, rendkívül csekély mélységű kisebb méretű gödörrel. Leletanyag sem az objektumból, sem közvetlen környezetéből nem jelentkezett, ill. szórványként a földmunkák során gyűjtöttem állatcsonttöredékeket és jellegtelen őskori kerámiatöredéket.

2009. október 15-én a 800/5 hrsz. telken az eddig részben lehumuszt, ill. lemélyített kb. 200 m² nagyságú területet vizsgáltuk meg, s egy nagyobb díszített felületű kerámiatöredéket találtunk, mely a rézkor időszakára keltezhető, valamint kisebb, valószínűleg a földmunka során keletkezett, friss törésfelületet mutató töredékeket. A leletanyag jellege alapján az ingatlan a lelőhelyhez kapcsolódik.